

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.13

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.5/12>

Давиденко С.В.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Якущенко Е.Р.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ

У статті наочно проілюстровані окремі проблемні аспекти нормативного регулювання процедури здійснення кримінального провадження стосовно народного депутата України, що найчастіше виявляються у правозастосовній практиці, в ракурсі майбутньої гармонізації національного кримінального процесуального законодавства з європейськими стандартами у сфері захисту прав і свобод людини, що свідчить про актуальність даного дослідження.

У презентованій науковій роботі детально проаналізовані положення вказаного інституту, присвячені основним характеристикам цього особливого порядку кримінального провадження. На підставі вивчення діючого кримінального процесуального законодавства України та наявної тематичної судової практики з'ясовані переважні недоліки та типові порушення, що допускаються при проведенні окремих процесуальних дій щодо народного депутата, й наголошено на неприпустимості нехтування його конституційними правами. Авторами звернута увага на інтерпретацію змісту термінологічної конструкції «депутатська недоторканність» у контексті закріплення відповідних правових гарантій названого учасника кримінальних процесуальних відносин.

В ході наукового дослідження акцент зроблено на необхідності алгоритмізації проведення слідчих дій, здійснення повідомлення про підозру, застосування заходів забезпечення кримінального провадження (у тому числі запобіжних заходів) щодо цієї категорії суб'єктів, а також дотримання належної правової процедури на різних етапах судочинства стосовно народних депутатів України крізь призму загальних засад кримінального провадження.

У статті окреслені орієнтири для формулювання пропозицій, спрямованих на якісне вдосконалення положень кримінального процесуального закону в частині правової регламентації розглянутого особливого порядку кримінального провадження. Крім того, надані обґрунтовані рекомендації щодо оптимального застосування специфічних норм релевантного законодавства України під час здійснення даного різновиду кримінальних проваджень, які свідчать про прикладне значення отриманих результатів представленої дослідження.

Ключові слова: народний депутат України, депутатська недоторканність, особливий порядок кримінального провадження, завдання кримінального провадження.

Постановка проблеми. Кримінальне процесуальне законодавство України встановлює особливі порядки здійснення кримінального провадження щодо осіб, які мають спеціальний статус. Вказаним питанням присвячені, зокрема, глави 37 та 38 Розділу VI Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) [1]. Обрана проблематика є актуальною через те, що дана тема

не отримала широкого висвітлення у публіцистичних джерелах, а судова практика Верховного Суду за відповідними статтями КПК України на сьогодні не напрацьована, незважаючи на той факт, що з моменту внесення змін у вітчизняне законодавство, яке регламентує окреслене питання, минуло достатньо часу. Генеральним проблемним аспектом у світлі цієї тематики можна вважати

недосконалість законодавства, що регулює порядок кримінального провадження щодо народного депутата України, котра полягає у можливості множинного тлумачення окремих його положень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема представленої роботи не є «улюбленою» серед науковців/дослідників через нечасте застосування окремого порядку кримінального провадження щодо народного депутата України на практиці. Найбільшого доктринального і прикладного висвітлення отримують загальний порядок кримінального провадження та процедура здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх. Наразі існує відповідна кількість публікацій, які вийшли до 2019 р. (тобто до внесення змін до Конституції України, КПК України та інших законів стосовно правового статусу народного депутата). Серед дослідників означеної проблематики можна назвати Зеленську М. І., Погорецького М. А., Старенького О. С. та інших правознавців. Крім того, надзвичайно актуальними фундаментальними дослідженнями, проведеними після 2019 р., є дисертаційні роботи Посвистака О. М. та Танривердієва Х. М.

Мета статті. Метою презентованого наукового доробку є: (а) розкриття деяких проблемних питань, що виникають при реалізації нормативних приписів чинного законодавства, яке регламентує порядок здійснення кримінального провадження щодо окремої категорії осіб; (б) визначення перспективних напрямів подальшого опрацювання вибраної авторами теми.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 480 КПК народний депутат України є першим «за списком» суб'єктом, який належить до окремої категорії осіб [1]. Неординарний порядок кримінального провадження щодо народного депутата України зумовлений його особливим правовим статусом, який встановлений Конституцією України [2], законами України («Про Регламент Верховної Ради України» [3] та «Про статус народного депутата України» [4]), а також іншими нормативно-правовими актами.

Законом України № 27-ІХ від 03.09.2019 р. [5] було внесено зміни до Основного Закону – скасовано інститут депутатської недоторканності, а ст. 80 Конституції викладено у новій редакції: виключено частину першу статті, що гарантувала депутатську недоторканність, і частину третю, яка вимагала обов'язкової згоди Верховної Ради України на притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності, його затримання чи арешт. При цьому Конституційним Судом

України неодноразово надавалося тлумачення термінологічної конструкції «депутатська недоторканність», що фактично зводило її до певного кола додаткових правових гарантій недоторканності народного депутата України як посадової особи, порівняно із загальним суб'єктом [6].

Крім того, парламентські імунітети ставали предметом розгляду Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). Зокрема, ЄСПЛ зазначав, що «режим [парламентського] імунітету, який виходить поза звичайні правові рамки, можна вважати таким, що переслідує законну мету» (в такій ситуації відсутні ознаки дискримінації, адже парламентський імунітет покликаний забезпечити належну роботу законодавчого органу і пов'язаний з виконанням особою відповідних повноважень) (рішення у справі «Карт проти Туреччини») [7]. Саме тому «гарантію парламентського імунітету, яка відповідає і втілює норми, загально визнані державами-членами Ради Європи та Європейського Союзу, не можна в принципі вважати такою, що встановлює непропорційне обмеження на передбачене пунктом 1 статті 6 Конвенції право доступу до суду. Як право доступу до суду є невід'ємною складовою передбаченої цією статтею гарантії справедливого судового розгляду, так і наявність певних обмежень такого доступу має вважатися невід'ємною умовою цього права» (рішення у справі «А. проти Сполученого Королівства») [8].

Після згаданих коректив Основного Закону значних модифікацій зазнали й інші вітчизняні нормативні акти. Так, 18 грудня 2019 р. було прийнято закон № 388-ІХ [9], яким внесено зміни до КПК України [1], Законів України «Про Регламент Верховної Ради України» [3] та «Про статус народного депутата України» [4]. Згідно з положеннями вказаного нормативного документу, частину 5 статті 36 КПК доповнено абзацом 2, який забороняє прокурору доручати здійснення досудового розслідування щодо народного депутата України будь-яким органам, окрім Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) та Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ). Також було обмежено підстави затримання народного депутата України та доповнено КПК статтею 482-2, яка на сьогодні виступає правовою основою для спеціального порядку кримінального провадження щодо народного депутата України. Крім того, зі ст. 27 Закону України «Про статус народного депутата України» виключені положення стосовно депутатської недоторканності, а із Закону України «Про Регламент Вер-

ховної Ради України» – главу 35, яка регулювала порядок надання згоди на притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності, його затримання чи арешту [9].

Отже, процедура здійснення кримінального провадження щодо народного депутата України за наслідками конституційної реформи та змін до чинного кримінального процесуального законодавства (їх мета приведення законів у відповідність до Конституції України) трансформувалася наступним чином: для притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності згода Верховної Ради України не вимагається; чітко визначено підслідність кримінальних проваджень щодо народних депутатів; деталізовано окремі аспекти проведення процесуальних дій у кримінальному провадженні щодо народного депутата України.

В цілому, вище окреслені нововведення можна охарактеризувати позитивно, адже після реформи процесуальні приписи, що унормовують дане питання були перенесені у єдиний кодифікований акт (КПК України), а не розосереджені по різних галузевим законам (зокрема, виключена ч. 4 ст. 482 КПК, яка відсилала до закону «Про статус народного депутата України» та до Регламенту Верховної Ради України), а також, що найважливіше, усунуті численні процесуальні перешкоди для притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності. Ілюстративним підтвердженням цього слугують публікації, видані до конституційної перебудови 2019 року. Так, Погорецький М. А. та Старенький О. С. ще у 2017 році при дослідженні проблематики здійснення кримінального провадження щодо народних депутатів України зазначали, що тогочасна процедура притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності була досить громіздкою та не сприяла реалізації завдань кримінального провадження [10, с. 89].

Щодо нинішньої ситуації, як відмічають деякі правознавці, відсутність інституту депутатської недоторканності та вимоги щодо попереднього отримання згоди Верховної Ради України на притягнення депутата до кримінальної відповідальності (повідомлення про підозру) позитивно впливає на ефективність досудового розслідування кримінальних правопорушень, вчинених народними депутатами України, та запобігає можливим зловживанням з їх боку. Зокрема, як показує практика, тривала процедура отримання згоди від Верховної Ради України дозволяла депутату підготуватись до процесуальних дій стосовно

нього, що призводило до втрати доказової бази за результатами проведення таких процесуальних дій органами досудового розслідування [11, с. 35].

Контекстно нагадаємо: Закон України «Про статус народного депутата України» у питаннях щодо повідомлення народному депутату про підозру, початку досудового розслідування, затримання або арешту, проведення слідчих (розшукових) дій у ч. 2 ст. 27 має бланкетну норму, яка відсилає до положень КПК України [4]. Так, першою стадією кримінального провадження є досудове розслідування (Розділ III КПК) [1]. Згідно з ч. 2 ст. 214 КПК, досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР). Відповідно до ч. 1 ст. 482-2 вносити до ЄРДР відомості, що свідчать про вчинення народним депутатом кримінального правопорушення, уповноважений лише Генеральний прокурор (чи особа, яка виконує його обов'язки) [1].

У свою чергу, особою, яка виконує обов'язки Генерального прокурора, є його перший заступник (у випадку відсутності Генерального прокурора) або один із заступників Генерального прокурора (у разі відсутності першого заступника) (ч. 3 ст. 9 Закону України «Про прокуратуру») [12]. Разом з тим, за ч. 1 ст. 214 КПК [1] та абз. 1 ч. 1 Розділу II Положення про ЄРДР, порядок його формування та ведення [13], приводами та підставами для внесення до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення, вчинене народним депутатом України, є отримання органом досудового розслідування чи прокурором заяви/повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або самостійне виявлення ними з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення.

Як слушно у цьому ракурсі відзначає Посвистак О. М., на практиці можливі випадки, коли на момент внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР особу, яка його вчинила, не встановлено, і внесення необхідної інформації до ЄРДР відбувається за загальним порядком неуповноваженим суб'єктом згідно зі ст. 214 КПК. Утім, нормативний припис ч. 1 ст. 214 КПК є імперативним (тобто зобов'язує слідчого, дізнавача або прокурора належним чином реагувати на повідомлення та заяви про факти вчинення кримінальних правопорушень). Тому, як наголошує автор, досудове розслідування, котре почалося відповідно до загального порядку, буде законним лише за умови, що на момент його початку особу, яка можливо причетна до події кримінального пра-

вопорушення, не було встановлено, а стала вона відомою органу досудового розслідування під час проведення відповідних процесуальних дій, і при цьому не було допущено інших порушень [14, с. 103-104]. Принагідно зауважимо, що внесення інших відомостей до ЄРДР (у тому числі, зміна правової кваліфікації діяння) дозволяється органу досудового розслідування без погодження із Генеральним прокурором (ухвала Вищого антикорупційного суду від 26.04.2023 р. у справі № 991/4071/22) [15].

Згідно з положеннями ст. 216 КПК, досудове розслідування кримінальних правопорушень, вчинених народними депутатами України, віднесено до підслідності ДБР або НАБУ (обирається залежно від кваліфікації об'єктивної сторони складу протиправного діяння за конкретною статтею або частиною статті Кримінального кодексу України, у вчиненні якого підозрюється народний депутат). Іманентно діяльність Генерального прокурора у кримінальному провадженні щодо народного депутата України за комплексом повноважень прийнято вважати процесуальним керівництвом в особливому порядку кримінального провадження [16, с. 123].

Кримінальне процесуальне законодавство встановлює й особливу процедуру повідомлення про підозру народному депутату України. Так, у статті 481 КПК закріплено, що повідомляти про підозру народному депутату уповноважений тільки Генеральний прокурор (виконувач обов'язків Генерального прокурора) або заступник Генерального прокурора (керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури) [1]. Як підкреслює Танривердієв Х. М., при розширеному тлумаченні норм ст. 481 КПК можна констатувати, що законодавство передбачає лише письмове повідомлення про підозру, яке Генеральний прокурор (або особа, котра виконує його обов'язки) вручає народному депутату безпосередньо/особисто [17, с. 237]. Разом із тим, законом встановлена можливість доручити здійснення повідомлення про підозру іншим компетентним суб'єктам – Генеральний прокурор (виконувач обов'язків Генерального прокурора), його заступник може доручити іншим прокурорам здійснити письмове повідомлення про підозру (курсив наш – С. Д. та Е. Я.) особам, визначеним ч. 1 ст. 481 КПК (і зокрема, народному депутату України), у порядку, передбаченому ч. 1 і 2 ст. 278 КПК (ч. 2 ст. 481 КПК), що створює своєрідне підґрунтя для подальших наукових роздумів у заданому напрямі.

Абзац 1 ч. 2 ст. 482-2 КПК вимагає перед поданням клопотання органами досудового розслідування до слідчого судді про застосування заходів забезпечення кримінального провадження або проведення слідчих (розшукових) дій, його погодження Генеральним прокурором або особою, яка виконує обов'язки Генерального прокурора [1]. Як вважають деякі дослідники, абзац 1 ч. 2 ст. 482-2 КПК є недосконалим: законодавець допустив неточність у формулюванні норми, насамперед, визначив відкритий перелік випадків (у вище згаданій статті використані слова «про застосування інших заходів»), у яких погодження Генерального прокурора є необхідним, що у правозастосовній діяльності може спричинити вільне тлумачення норм кримінального процесуального права та стати підставою для оскарження відповідних ухвал слідчого судді про застосування заходів забезпечення кримінального провадження та проведення слідчих (розшукових) дій за відсутності тлумачення положень законодавства Верховним Судом [14, с. 131-132].

Одним із проблемних питань, що виникають у судовій практиці, є реалізація перехідних положень КПК, які регламентують специфіку здійснення особливих порядків кримінальних проваджень під час дії воєнного стану в Україні. Так, вироком Вищого антикорупційного суду від 17.08.2023 р. у справі № 991/1126/23 поставлено питання про допустимість доказів, отриманих в результаті тимчасового доступу до речей і документів народного депутата, здійсненого за постановою прокурора. Суд зазначив, що «на підставі Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України ... » від 15.03.2022 р. № 2137-ІХ, який набув чинності 22.03.2022 р., розділ XI Перехідні положення Кримінального процесуального кодексу України доповнено п. 20-7. Відповідно до цього пункту під час дії надзвичайного або воєнного стану на території України тимчасовий доступ до речей і документів, визначених у п. п. 2, 5, 7, 8 ч. 1 ст. 162 цього Кодексу, здійснюється на підставі постанови прокурора, погодженої з керівником прокуратури. Положення п. 20-7 Перехідних положень Кримінального процесуального кодексу України не містить будь-яких застережень або ж особливостей щодо вирішення питання про тимчасовий доступ до речей і документів, які стосуються народного депутата України» [18]. Отже, з огляду на викладене мотивування, суд визнав докази допустимими.

Приписами ч. 2 ст. 482-2 КПК встановлені правила підсудності для розгляду вище наведених клопотань. За загальними настановами, вони розглядаються судами, у межах територіальної юрисдикції яких знаходиться орган досудового розслідування. При розслідуванні кримінальних правопорушень, зазначених у ст. 33-1 КПК такі клопотання розглядаються слідчим суддею Вищого антикорупційного суду [1]. В представленому аспекті не можемо не звернути увагу на існування імперативної норми, яка вимагає особистої участі народного депутата (щодо якого проводиться досудове розслідування) при розгляді слідчим суддею клопотань, перелічених у ч. 2 ст. 482-2 КПК. І тільки якщо народний депутат України без поважної причини не прибув на судові засідання або не повідомив про причини своєї відсутності, таке клопотання може розглядатися без його участі [1].

Крім того, народний депутат, порівняно із загальним суб'єктом, має додаткові гарантії: (а) законне затримання його заборонено (ч. 2 ст. 207 КПК); (б) затримання уповноваженою службовою особою без ухвали слідчого судді (ч. 1 ст. 208 КПК) можливе лише за умови, якщо його застали під час вчинення або безпосередньо після вчинення тяжкого/особливо тяжкого злочину, пов'язаного із застосуванням насильства, або такого, що спричинив загибель людини [1]. Таким чином, вкрай обмежується коло кримінальних правопорушень, за вчинення яких народного депутата України можна затримати без дозволу слідчого судді (наприклад, ст. ст. 115-120 (пов'язані з загибеллю людини), 121, ч. 2 ст. 186, ст. 187 (насильніцькі тяжкі та особливо тяжкі злочини) Кримінального кодексу України тощо).

У сучасній практиці правозастосування перед судом регулярно постає питання про визнання зібраних доказів недопустимими через допущені порушення в даній категорії кримінальних проваджень. Зокрема, наявні ситуації, коли орган досудового розслідування під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД) (наприклад, при втручанні у приватне спілкування) щодо загального суб'єкта, може отримати доказову інформацію, яка потенційно підтвердить причетність народного депутата України до вчинення кримінального правопорушення. В такому випадку докази можуть бути визнані

допустимими, навіть за відсутності погодження Генеральним прокурором рішення про проведення НСРД (ухвала Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду від 02.05.2023 р., справа № 991/2231/23), що, у свою чергу, не забезпечує необхідної сталості та єдності у правозастосовній сфері [19].

За вимогами ч. 2 ст. 482-2 КПК після затримання народного депутата, повідомлення йому про підозру, застосування до нього запобіжного заходу або проведення слідчих дій (крім обшуку та НСРД), орган/посадова особа, які здійснювали названі заходи, зобов'язані негайно або протягом 24 годин повідомити про це Голову Верховної Ради України. Якщо вказані дії були вчинені щодо Голови Верховної Ради України, компетентні органи/посадові особи зобов'язані в означеному режимі повідомити про це Першого заступника Голови Верховної Ради України [1].

До того ж, згідно з абз. 8 ч. 2 ст. 482-2 КПК, ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення широкого спектру процесуальних дій стосовно народного депутата України, відповідно до змісту засади забезпечення права особи на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності (ст. 24 КПК), можуть бути оскаржені в апеляційному порядку [1], що також продукує появу низки проблемних ситуацій.

Висновки. Аналіз викладеного матеріалу дозволяє констатувати: (1) якісне вдосконалення нормативного регулювання здійснення особливого порядку кримінального провадження щодо народного депутата України надасть можливість вирішити ряд проблем правозастосування (насамперед, спростити процедуру повідомлення народному депутату про підозру); (2) актуальне законодавство, що регламентує досліджуване питання, є пробільним, адже має очевидні прогалини, які «сприяють» множинному тлумаченню окремих норм права, що в поєднанні з відсутністю належного роз'яснення змістовного наповнення даних приписів у рішеннях Верховного Суду створює суттєві перешкоди в ефективному виконанні завдань кримінального провадження; (3) подальші перспективні розробки правознавців повинні спрямовуватися на усунення недоліків правового регулювання шляхом внесення релевантних змін і доповнень до положень чинного законодавства України.

Список літератури:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI : станом на 05 лют. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17>.

2. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 01 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-BP>.
3. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI : станом на 31 бер. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1861-17>.
4. Про статус народного депутата України : Закон України від 17.11.1992 № 2790-XII : станом на 20 трав. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2790-12>.
5. Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України) : Закон України від 03.09.2019 № 27-IX : станом на 01 лист. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/27-20>.
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про Рахункову палату Верховної Ради України» (справа про Рахункову палату) від 23 грудня 1997 р. № 7-зп/1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-97#Text>.
7. Case Of Kart v. Turkey: judgment of ECHR, 3 December 2009, App. No. 8917/05. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=002-1196>.
8. Case Of A. v. The United Kingdom: judgment of ECHR, 17 December 2002, App. No. 35373/97. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-60822>.
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою приведення у відповідність із Законом України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України щодо недоторканності народних депутатів України» : Закон України від 18.12.2019 № 388-IX : станом на 18 грудн. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/388-20>.
10. Погорецький М. А., Старенький О. С. Здійснення кримінального провадження щодо народних депутатів: окремі проблемні питання. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 2. С. 79–90.
11. Калужна О. Кримінальна процедура щодо народних депутатів України у світлі скасування депутатської недоторканності (або від чого/кого залежить спокійний сон депутата?). *Український часопис конституційного права*. 2019. № 4. С. 31–50.
12. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII : станом на 09 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1697-18>.
13. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : Наказ Офісу Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298 : станом на 23 лист. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0298905-20>.
14. Посвистак О. М. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2021. 243 с.
15. Ухвала у справі № 991/4071/22 (провадження № 1-кп/991/58/22) [2023]. Вищий антикорупційний суд. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110519980>.
16. Танривердієв Х. М. Досудове розслідування у кримінальних провадженнях щодо народних депутатів України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2020. 269 с.
17. Танривердієв Х. М. Особливості повідомлення про підозру народним депутатам України. *Проблеми та судження*. 2020. № 3. С. 233–240.
18. Вирок у справі № 991/1126/23 (провадження № 1-кп/991/21/23) [2023]. Вищий антикорупційний суд. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112874596>.
19. Ухвала у справі № 991/2231/23 (провадження № 11-сс/991/295/23) [2023]. Апеляційна палата Вищого антикорупційного суду. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110666475>.

Davydenko S.V., Yakushchenko E.R. FEATURES OF CRIMINAL PROCEEDINGS REGARDING THE NATIONAL DEPUTY OF UKRAINE

The article clearly illustrates certain problematic aspects of the normative regulation of the procedure for carrying out criminal proceedings against a people's deputy of Ukraine, which are most often found in law enforcement practice, in the perspective of the future harmonization of national criminal procedural legislation with European standards in the field of protection of human rights and freedoms, which indicates the relevance of this study.

In the presented scientific work, the provisions of the specified institute are analyzed in detail, devoted to the main characteristics of this special order of criminal proceedings. On the basis of the study of the current criminal procedural legislation of Ukraine and the existing thematic judicial practice, the predominant shortcomings and typical violations that are allowed in the conduct of certain procedural actions against a people's deputy have been clarified, and the inadmissibility of neglecting his constitutional rights has been

emphasized. The authors draw attention to the interpretation of the content of the terminological construction "deputy inviolability" in the context of establishing the relevant legal guarantees of the named participant in criminal procedural relations.

In the course of the scientific study, the emphasis was placed on the need to algorithmize the conduct of investigative actions, the implementation of a notification of suspicion, the application of measures to ensure criminal proceedings (including precautionary measures) in relation to this category of subjects, as well as compliance with the proper legal procedure for at different stages of legal proceedings in relation to People's Deputies of Ukraine through the prism of the general principles of criminal proceedings.

The article outlines guidelines for the formulation of proposals aimed at qualitative improvement of the provisions of the criminal procedural law in the part of the legal regulation of the considered special order of criminal proceedings. In addition, well-founded recommendations are provided regarding the optimal application of specific norms of the relevant legislation of Ukraine during the implementation of this type of criminal proceedings, which testify to the applied value of the results of the presented research.

Key words: *people's deputy of Ukraine, parliamentary immunity, special procedure of criminal proceedings, tasks of criminal proceedings.*